

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК

АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я

Науковий журнал

*Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.*

Випуск 4 (81) 2014

Миколаїв
2014

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Згідно з Постановою ВАК України від 14.04.2010 р. № 1-05/3 видання включено до переліку фахових видань.

Головний редактор: В.С. Шебанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААНУ

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.
К.М. Думенко, д.т.н., доц.
В.П. Клочан, к.е.н., доц.
М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.
В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шебаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневіська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., доц.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.В. Скрипнюк, д.ю.н., проф.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.І. Топіха, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; В.С. Дога, д.е.н., проф. (Молдова).

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; В.П. Лялякіна, д.т.н., проф. (Росія).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; А.С. Патрева, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; В.А. Захаров, д.с.-г.н., проф. (Росія); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; А.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкач, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Майкл Бьоме, проф. (Німеччина); А.С. Добишев, д.т.н., професор (Республіка Білорусь).

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 3 від 25.11.2014 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2014

ДОСВІД СТВОРЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО СВИНАРСТВА В УМОВАХ СГПП «ТЕХМЕТ-ЮГ» МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В. С. Топіха, доктор сільськогосподарських наук, професор
С. М. Галімов, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
О. О. Стародубець, кандидат сільськогосподарських наук
Миколаївський національний аграрний університет

У статті наведено приклад створення підприємства з ведення промислового свинарства та бази для проведення науково-навчальної діяльності викладачів та студентів Миколаївського НАУ в умовах СГПП «Техмет-Юг». Переобладнання приміщень для виробництва свинини провели шляхом перепрофілювання існуючих будівель з раціональнішим використанням виробничих площ. Проаналізували продуктивність тварин угорської селекції з урахуванням лінійної належності.

Ключові слова: свинарство, виробництво свинини, штучне осіменіння, утримання.

Постановка проблеми. Сільськогосподарське приватне підприємство «Техмет-Юг» розташоване в Жовтневому районі Миколаївської області на території смт Воскресенське на базі колишнього колгоспу «Путь к новой жизни», але так сталося, що нового життя не настало. Колгосп розпався у 2001 році з подальшим розпаюванням його земель. Тваринницькі приміщення, а саме 10 корівників та 3 свинарники, лишилися без уваги з боку сільської влади та місцевих мешканців, окрім ентузіастів своєї справи Косого Михайла Семеновича та Уманської Людмили Валентинівни [1]. Хоча слід зауважити, що директор СГПП «Техмет-Юг», Косой М. С., за освітою інженер-конструктор, який пропрацював все життя на заводі ГП НПКГ «Зоря-Машпроект» у конструкторському бюро, а тільки в 55 років розпочав створення цього господарства. Уманська Л. В. розпочала свою трудову діяльність у вище зазначеному колгоспі спочатку техніком штучного осіменіння, а потім, після закінчення у 1992 році Миколаївського сільськогосподарського інституту, зайняла посаду головного зоотехніка.

Мета статті – проаналізувати показники розвитку господарства СГПП «Техмет-Юг», що є відносно молодим госпо-

дарством з виробництва високоякісної товарної свинини на Миколаївщині.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах СГПП «Техмет-Юг» була проведена реконструкція цехів згідно з зоотехнічними вимогами для тварин усіх статевих-вікових груп та фізіологічного стану. Обладнано маточник для індивідуального утримання підсисних свиноматок з використанням автонапувалок та годівниць, гноетранспортери, обладнані станки для групового утримання поросят 2–4 міс., ремонтного та відгодівельного молодняку з використанням автонапувалок. У свинарнику-маточнику створено мікроклімат як для свиноматок, так і новонароджених поросят. Налагоджені свинарники для холостих і порослих свиноматок вільним цілодобовим вигулом на вулицю (в теплу пору року). Побудовано цех дорощування поросят на пластикових щільних підлогах загальною місткістю на 8 боксів по 200 голів кожний.

Найбільш ефективною для отримання більшої кількості товарної свинини високої якості є потокова система виробництва, яка полегшує догляд за тваринами, роздачу кормів, регулювання мікроклімату та зумовлює дотримання санітарно-гігієнічних умов [2].

В умовах СГПП «Техмет-Юг» свиноматки потрапляють на ділянку осіменіння, потім на ділянку поросності і далі на ділянку опоросу.

На ділянці осіменіння ремонтні свинки та свиноматки утримуються в індивідуальних станках. Осіменяють ремонтний молодняк при досягненні ними 8-місячного віку та 130 кг живої маси. Тварини утримують в індивідуальних саморобних станках, що забезпечує малорухливість тварин та перешкоджає витіканню сперми, отриманню механічних пошкоджень. Отже, це знижує ризик ембріональної смертності [3].

В господарстві практикують винятково штучне осіменіння. Воно є важливим елементом для здійснення технології відтворення. Показник заплідненості досягає 85% фактичних опоросів від загальної кількості осіменінь [4].

Для штучного осіменіння кнурів починають привчати з 5 місячного віку. Кількість привчених кнурів до садки на

фантом становить **90%**. При штучному осіменінні кнурців заводять у спеціальне приміщення із манежем. Сперму одержують за допомогою «чучела» мануальним способом. У прилеглій кімнаті-лабораторії технік з штучного осіменіння проводить оцінку сперми та підготовку приладів й інструментів для осіменіння маток. При осіменінні використовують лише одноразові поліетиленові спермоприймачі та катетори [5].

На ділянці осіменіння свиноматки залишаються до підтвердження супоросності на **28-32** день, після чого їх переводять на ділянку супоросних.

За **5** днів до опоросу свиноматок переводять до ділянки опороса. Тут утримують свиноматок з підсисними поросятами в спеціальних станках для опоросів протягом **30** днів. Це станки, що поділені на дві частини: частина – для утримання поросят та частина – для маток. Обігрів поросят відбувається за рахунок теплої підлоги. В кожній частині клітки є напувалка та годівниця.

На третю добу каструють кнурців, проводять мічення поросят та роблять ін'єкції препарату, що містить залізо.

Свиноматки утримуються в свинарнику для опоросів разом із поросятами-сисунами протягом **30** днів, після чого їх знов переводять на ділянку осіменіння, а поросят – на дорощування [1].

На ділянці дорощування поросята утримуються протягом **8-9** тижнів, а потім їх переводять на ділянку відгодівлі. По досягненні маси **100** кг свиней відправляють на реалізацію. На підприємстві використовують схему «все порожньо все зайнято».

Утримання тварин відбувається в приміщеннях на бетонній підлозі. В кожному приміщенні існують системи обігріву, вентиляції, освітлення, водопостачання.

Система годівлі складається з автоматизованих годівниць, розміщених в боксах та лінії роздачі комбікорму в бункер, годівниць з бункера оперативного запасу, що знаходиться на вулиці. Подача кормів здійснюється автоматично по мірі поїдання тваринами.

Годівля «досхочу», на вирощуванні та відгодівлі, забезпечує максимальну продуктивність тварин і найбільш ефективні

та економні витрати комбікорму, оскільки корм в годівницю потрапляє тільки, якщо свиня буде діяти на механізм годівниці. Вода потрапляє через ніпельну напувалку.

Нагляд та контроль за роботою технологічних приладів виконує комп'ютер. Отже, від оператора вимагається тільки нагляд за приладами та станом тварин.

Утримання поросят на дорощуванні на решітчастій підлозі забезпечує повною мірою задовільний санітарно-гігієнічний стан в свинарнику, що є немаловажним [2].

Добра організація в господарстві зоотехнічного обліку, складовим елементом якого є комплекс заходів щодо організації та ведення племінного обліку, є обов'язковою умовою ведення племінної роботи.

Зоотехнічний облік повністю автоматизований комп'ютерною програмою «Акцент», тому що всі тварини ідентифіковані. В даному господарстві мають місце два способи мічення тварин: за допомогою бірок та вищипів (англійський ключ).

В умовах СГПП «Техмет-Юг» годівля свиней відбувається повнорационними комбікормами власного виробництва з використанням преміксів компанії «АгроВет Атлантик». Щодня готується 9 рецептів раціонів на обладнанні вітчизняного виробництва. За часи існування господарство досягло значних результатів, аналіз виробничої діяльності наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз виробничої діяльності СГПП «Техмет-Юг» Жовтневого району

Показники	Роки			
	2005	2008	2010	2013
Чисельність поголів'я свиней, гол. в т.ч. основних свиноматок	1326 148	3284 343	4128 410	5732 550
Одержано поросят від приплоду, гол.	1654	3185	6248	10321
Багатоплідність основних свиноматок, гол.	8,7	9,2	9,8	10,7
Вирощено свинини, т	115,7	238,9	468,6	774,1
Середньодобовий приріст на відгодівлі, г	525	571	623	820
Затрати корму на 1 кг свинини, к. од.	5,65	4,28	4,65	3,20
Рентабельність, %	10	12	7	19

За даними таблиці 1 встановлено, що чисельність поголів'я стабільно збільшувалася. Так, на початок 2005 року кількість свиней становила 1326 гол., а вже на кінець 2013 року – 5732 голови, що на 432,3% більше по відношенню до 2005 р. Середньодобові прирости збільшились в 2013 році на 156% відносно 2005 року. Продуктивність тварин відповідає рівню європейських господарств.

СГПП «Техмет-Юг» був створений в серпні 2003 році. Комплектування стада розпочалося з придбання 60 свиноматок та 5 кнурів різних генотипів з різних господарств, а саме ВАТ «Фридом Фарм Бекон» Херсонської, ДПДГ «Зоряне», СВК «Міг-Сервіс-Агро» Миколаївської та ДП «Гвардійське» Одеської областей. Перше стадо мало наступний розподіл свиноматок за генотипами: 40 свиноматок та 2 кнури червоної білопоясої породи; 10 свиноматок та 1 кнур породи дюррок; 10 свиноматок та 2 кнури великої білої породи англійської селекції.

У 2009-2010 роках в господарство були завезені 110 ремонтних свинок та 4 кнури великої білої породи угорської селекції та 2 кнури породи п'єтрен. Генеалогічна структура придбаного стада представлена 5 родинами і 4 лініями, а саме – родинами Pola, Jatsi, Egon, Juske, Bally та лініями – Andor, Kurko, Kose та Ami.

Нами було проведено аналіз продуктивних якостей свиноматок великої білої породи угорської селекції різної родинної належності (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика відтворювальних якостей свиноматок різних родин

Родини	Кількість свиноматок, гол.	Показники			
		багато-плідність, гол.	молоч-ність, кг	збереже-ність, %	маса гнізда в 60 днів, кг
Pola	28	11,2±0,03	46,8±0,54	92,0±1,65	165,1±2,65
Jatsi	25	10,6±0,02	43,7±0,34	90,0±3,21	160,4±3,58
Egon	5	10,3±0,15	43,3±0,39	92,0±2,15	162,4±4,21
Juske	15	10,3±0,31	42,9±0,45	90,0±2,19	160,0±2,98
Bally	4	10,8±0,24	44,8±0,61	93,0±3,24	167,5±3,51
В середньому	-	10,6±0,21	44,3±0,37	91,4±2,54	162,0±2,19

Аналіз отриманих даних показав, що одна з найбільш чисельних родин стада **Pola** має найвищі показники багатоплідності, молочності, маси гнізда при відлученні, які більші в порівнянні з середнім значенням на **0,6 гол., 2,7кг, 3,1кг** відповідно. Така невелика мінливість показників свідчить про достатню консолідованість стада.

Показник збереженості найкращий у свиноматок родини **Bally**, який переважає середнє значення свиноматок стада за цим показником на **3,8%**. Найбільш низькими показниками багатоплідності, молочності, маси гнізда при відлученні характеризуються свиноматки родини **Egon** та **Juske**, а показником збереженості – свиноматки родини **Bally**. Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що відбирати ремонтний молодняк потрібно від свиноматок родини **Pola** та **Bally**.

Поряд з цим нами було проведено аналіз відтворювальних якостей свиноматок різної лінійної належності (табл. 3.)

Таблиця 3

Характеристика продуктивних якостей свиноматок великої білої породи угорської селекції різної лінійної належності

Родини	Кількість свиноматок, гол.	Показники			
		багатоплідність, гол.	молочність, кг	збереженість, %	маса гнізда в 60 днів, кг
Andor	8	10,2±0,35	42,5±1,32	89,0±2,65	168,7±3,25
Kurko	7	10,5±0,25	44,7±1,54	89,0±3,43	170,4±2,69
Kose	19	11,0±0,19	47,1±1,52	94,0±2,27	176,0±3,54
Ami	10	10,7±0,24	44,2±1,32	89,0±2,97	172,4±2,58
В середньому	-	10,6±0,18	44,1±1,41	90,2±2,85	171,8±2,61

Аналіз отриманих даних свідчить про те, що свиноматки лінії **Kose** мають показники багатоплідність, молочності та масу гнізда при відлученні найвищі, які переважають свиноматок в стаді за даними показниками на **0,4 гол., 3,8%, 3,0 кг** та **4,0 кг** відповідно. Дані показники найменші у свиноматок лінії **Andor** та **Kurko**. Тому в подальшому для лінійного розведення буде доцільним використання лінії **Kose**.

Слід додати, що серед більш продуктивних та багаточисельних ліній необхідно відмітити лінії **Kose** та **Ami**. Розведенню цих ліній необхідно приділяти увагу при проведенні селекційно-племінної роботи.

На сучасному етапі розвитку СГПП «Техмет-Юг» займається постійним вивченням та впровадженням сучасних технологій у годівлі, утриманні і розведенні свиней та ресурсозбереженості. Так, у **2014** році господарство повністю відмовилося від використання природного газу, замінило всі газові котельні, а їх в господарстві було **4**, на альтернативне паливо (пілетні котли), що дозволило зберегти до **30%** коштів на опаленні тваринницьких приміщень.

СГПП «Техмет-Юг» активно співпрацює з Миколаївським національним аграрним університетом. Щорічно студенти факультету технології виробництва і переробки продукції тваринництва, стандартизації та біотехнології проходять навчальні та виробничі практики, а також виконують випускні магістерські роботи. Від загальної чисельності робіт **15%** захищених на факультеті припадає на СГПП «Техмет-Юг». Щорічно викладачі університету проходять стажування у виробничих умовах підприємства.

В умовах СГПП «Техмет-Юг» проводяться і науково-дослідні роботи. Аспірантами Миколаївського НАУ було захищено чотири кандидатські дисертації.

Висновки. Необхідно відмітити, що за достатньо короткий період в південному регіоні України було створено підприємство з сучасною технологією промислового свинарства. У **2009** році було проведено повну переорієнтацію породного складу свиней з вітчизняних генотипів на сучасні імпорتنі, такі як велика біла, ландрас та п'єтрен угорської селекції, що дозволило покращити основні показники відтворення і збільшити рівень рентабельності до **19%** у **2013** році. СГПП «Техмет-Юг» постійно вивчає передовий досвід і впроваджує у виробничий процес науково-дослідної роботи співробітників та виробничої практики студентів Миколаївського національного аграрного університету.

Список використаних джерел:

1. Топіха В. С. Вдосконалена технологія виробництва свинини / В. С. Топіха, О. О. Стародубець, Т. В. Гуднікова // Тваринництві України. — 2009. — № 5. — С. 9—11.
2. Технологія виробництва продукції свинарства : навч. посіб. / [В. С. Топіха, В. Я. Лихач, С. І. Луговий та ін.] ; за ред. В. С. Топіхи. — Миколаїв : МДАУ, 2012. — 453 с. : іл.
3. Повод М. Порівняння різних технологій утримання свиней / М. Повод, Б. Шаталін // *Agroexpert* : практичний посібник аграрія. — 2010. — № 10. — С. 54—57.
4. Галімов С. М. Використання м'ясних генотипів при чистопородному розведенні та схрещуванні в умовах СГПП «Техмет-Юг» Миколаївської області / С. М. Галімов // Збірник наукових праць ПДАТУ. — Кам'янець-Подільський : ВНАУ, 2013. — Вип. 21. — С. 60—62.
5. Галімов С. М. Досвід використання кнурів породи п'єтрен угорської селекції в умовах СГПП «Техмет-Юг» Миколаївської області / С. М. Галімов // Збірник наукових праць ВНАУ. — Вінниця : ВНАУ, 2013. — Вип. 6 (68). — С. 102—107.

В. С. Топиха, С. Н. Галимов, А. А. Стародубец. Опыт образования промышленного свиноводства в условиях СХЧП «Техмет-Юг» Николаевской области.

В статье приведен пример создания предприятия из ведения промышленного свиноводства и базы для проведения научно-учебной деятельности преподавателей и студентов Николаевского НАУ в условиях СХЧП «Техмет-Юг». Переоборудование помещений для производства свинины провели путем перепрофилирования существующих зданий с более рациональным использованием производственных площадей. Проанализировали продуктивность животных венгерской селекции с учетом линейной принадлежности.

V. Topikha, S. Galimov, A. Starodubetz. Experience of industrial pig farming formation in the conditions of APE «Techmet-South» in Mykolaiv region.

There is an example of the creation of the enterprise conducting industrial pig and base for scientific learning activities of teachers and students in terms of Mykolayiv NAU in the conditions of APE «Techmet-South». The refurbishment of premises for pork production by conversion of existing buildings with more efficient use of production space is proposed. The productivity of animals' Hungarian selection based on linear supplies was analyzed.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

М. В. Дубініна, О. І. Лугова. Значення трансакційних витрат у формуванні економічного потенціалу сільськогосподарського підприємства.....	3
В. В. Ключан. Інфраструктура інформаційного обслуговування агробізнесу.....	12
І. В. Гончаренко, К. В. Коноваленко, Ж. В. Сокровіщук. Необхідність розвитку агротуризму на території Миколаївської області.....	20
О. В. Аверчев, Н. О. Аверчева. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі рослинництва в Херсонській області	27
S. Zaskaleta, K. Matveyeva. The Main Trends of Professional Training of Specialists for Agrarian Industry in Western European Countries.....	35
А. В. Бурковська, Т. І. Лункіна. Інвестування аграрного сектора економіки України	41
І. В. Барішевська. Теоретичні аспекти формування маркетингової стратегії розвитку аграрних підприємств.....	47
С. О. Малюк. Маркетинговий підхід до трактування сутності товару й товарного асортименту підприємства	55
Н. В. Цуркан. Щодо доповнення показників оцінки ефективності вирощування багаторічних трав	61
О. І. Мельник. Методичні засади побудови та оцінки науково-інноваційного профілю аграрного сектора економіки	67
Р. В. Данильченко. Тенденції розвитку інфраструктури зернового ринку	76
К. В. Якушова. Стан сільськогосподарських угідь у Миколаївській області: екологічний аспект.....	84
В. П. Рибачук. Концепція інноваційної моделі у формуванні теорії і практики розвитку економічних систем.....	92

О. Ю. Скоромна. Удосконалення методу ланцюгових підстановок при аналізі факторів формування прибутку підприємства..... 99

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

А. К. Антипова. Водний режим у посівах люцерни насінневого призначення..... 106

Р. А. Вожегова, М. А. Мельник. Особливості накопичення сирової маси та сухої речовини, фотосинтетична діяльність сої при вирощуванні в умовах Півдня України 114

Ю. О. Лавриненко, В. Б. Рубан. Динаміка листової поверхні рослин кукурудзи та фотосинтетичні показники посівів при краплинному способі поливу в умовах Півдня України 122

В. М. Ловинська, С. А. Ситник, Г. П. Думинський. Ретроспективний аналіз динаміки лісових ресурсів Дніпропетровської області..... 129

В. В. Розенфельд. Технологічні особливості комплексного захисту газонів від фітопатогенів у ландшафтному озелененні..... 135

В. І. Ратошнюк. Вплив елементів технології вирощування на насінневу продуктивність люпину вузьколистого 142

О. А. Туріна, С. В. Дідович, Р. О. Кулініч. Високопродуктивні рослинно-мікробні системи в агроценозах бобових культур Криму 151

Н. С. Пальчук. Формування врожайності різними сортами пшениці озимої при вирощуванні після сої в умовах північної частини Степу України 156

С. В. Чернобай. Формування показників якості зерна ячменю ярого за впливу норми висіву та позакореневих підживлень 163

В. С. Топіха, С. М. Галімов, О. О. Стародубець. Досвід створення промислового свинарства в умовах СГПП «Техмет-Юг» Миколаївської області 170

Г. А. Данильчук. Економічна ефективність вирощування цюголіток підвищеної маси 178

Л. О. Стріха. Використання ферментативно обробленого гірчичного порошку при виробництві сирокоччених ковбас.....	184
М. Г. Тищенко. Пошук ефективних шляхів адаптації тварин при інтродукції їх в умовах глобального потепління.....	189

В ПОРЯДКУ ОБГОВОРЕННЯ

В. О. Ханстантинов. Дотримання академічних стандартів – запорука якісного підручника.....	194

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До друку приймаються статті, що відповідають вимогам ВАК і мають такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Подається примірник тексту статті, підписаний авторами, надрукований на папері форматом А4, а також електронний варіант на CD-ROM. Обов'язково подається: рецензія доктора наук; квитанція про оплату, відомості про автора.

На диску повинен бути 1 файл з текстом статті, названий прізвищем автора (Стаття_Прізвище), файл з розширеною англійською анотацією та, при необхідності, файли з рисунками, графіками тощо.

Обсяг статті – до 10 повних сторінок. Розміри полів: ліве – 20 мм, праве – 20 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, до 30 рядків на сторінці.

Статті необхідно готувати за допомогою текстового редактора Microsoft Word. Шрифт статті – Times New Roman Cyr, через інтервал 1,5, розмір – 14 pt.

Назва статті має бути короткою (до 10 слів), адекватно відбивати її зміст, відповідати суті досліджуваної наукової проблеми. При цьому слід уникати назв, що починаються зі слів: «Дослідження питання...», «Деякі питання...», «Проблеми...», «Шляхи...», в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

Анотації (українською, російською та англійською) набирати курсивом 12 кеглем. Виклад матеріалу в анотації має бути стислим і точним (близько 50 слів). Слід застосовувати синтаксичні конструкції безособового речення, наприклад: «Досліджено...», «Розглянуто...», «Установлено...» (наприклад,

«Досліджено генетичні мінливості... Отримано задовільні результати...»).

Анотація статті англійською мовою (від 250 до 300 слів) та ключові слова англійською мовою (від 5 до 10 слів). Треба надати професійний переклад анотації статті англійською мовою (завірений печаткою бюро перекладів або відділу кадрів підпис викладача кафедри іноземних мов вашого ВНЗ). Бажано надати цю розширену анотацію українською (російською) мовою.

Анотація англійською мовою повинна бути структурованою (слідувати логіці опису результатів у статті), інформативною (не містити загальних слів); оригінальною (не може бути калькою російськомовної анотації); змістовною (відображати основний зміст статті та результати досліджень).

Посилання в тексті подавати тільки у квадратних дужках, наприклад [1], [1, 6]. Посилання на конкретні сторінки наводити після номера джерела, потім через кому сторінку (маленьке с.), далі її номер (наприклад: [1, с. 5]). Якщо далі йде інше джерело, то ставити його номер через крапку з комою в тих самих дужках (наприклад: [1, с. 5; 4, с. 8]).

Усі цитати, мова оригіналу яких є іншою, подавати мовою Вісника й обов'язково супроводжувати їх посиланнями на джерело і конкретну сторінку.

Не робити посторінкових посилань, а подавати їх у дужках безпосередньо в тексті.

На всі рисунки й таблиці давати посилання в тексті. Усі рисунки мають супроводжуватися підрисунковими підписами, а таблиці повинні мати заголовки.

Рисунки виконувати у редакторі Microsoft Word за допомогою функції «Створити рисунок», а не виконувати рисунок поверх тексту. Написи на рисунках виконувати засобами Microsoft Word з тим, щоб редактор мав можливість зробити в них необхідні виправлення. У разі використання інших програм для створення рисунків надавати редакції на кожний рисунок окремий файл фотмату TIFF (незжатий – **uncompressed**) або формату JPG (найкращої якості – **best quality**).

Таблиці виконувати у редакторі Microsoft Word за допомогою функції «Додати таблицю». Кожна таблиця повинна займати не більше одного аркуша при розмірі шрифту TIMES тексту таблиці не менш ніж 12 кегль.

Формули у статтях по всьому тексту набирати у формульному редакторі MS Equation – 3.0, шрифт TIMES, 10 кегль.

Автори мають дотримуватися правильної галузевої термінології (див. держстандарти).

Терміни по всій роботі мають бути уніфікованими.

Між цифрами й назвами одиниць (грошових, метричних тощо) ставити нерозривний пробіл.

Скорочення грошових та метричних одиниць, а також скорочення млн, млрд, метричних (грн, т, ц, м, км тощо) писати без крапки.

Якщо в тесті є абревіатура, то подавати її в дужках при першому згадуванні.

Література, що приводиться наприкінці публікації, повинна розташовуватися в порядку її першого згадування в тексті статті й бути оформлена відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Номер у списку літератури має відповідати лише одному джерелу.

Список використаних джерел повинен містити не менше 10 посилань, з яких не менше 7 на зарубіжні видання. Самоцитування – не більше 30%.

Обов'язкова наявність списку літератури англійською мовою (не виключає списку літератури мовою статті). Літературу не обов'язково перекладати англійською мовою. Її можна транслітерувати. Офіційна транслітерація українського алфавіту латиницею регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55. Офіційний трансліт онлайн – <http://translit.kh.ua/?passport>. Транслітерація російського алфавіту латиницею онлайн – <http://www.translitor.net/>.

**Редакційна колегія залишає
за собою право на редакційні виправлення.
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ**

УДК XXX.XX

Назва статті

*Л. С. Прокопенко, кандидат біологічних наук, доцент
Л. П. Чернолата, кандидат сільськогосподарських наук
Інститут кормів УААН*

Текст анотації українською мовою (50-60 слів)

Ключові слова: 4-7 ключових слів або словосполучень

* Текст статті *

Список використаних джерел:

1. Іваненко І. І. Назва роботи / І. І. Іваненко — К. : Вища школа, 1999. — 111 с.
2. Бобров М. І. Назва статті / М. І. Бобров // Назва журналу. — 1999. — № 6. — С. 23—25.

Название статьи

*Л. С. Прокопенко
Л. П. Чернолата*

Текст аннотации російською мовою (50-60 слів)

Ключевые слова російською мовою

Name of the article

*L. Prokopenko
L. Chornolata*

Text of annotation англійською мовою (50-60 слів)

Keywords англійською мовою

Text of annotation розширена анотація англійською мовою (250-300 слів)

Наукове видання

Вісник аграрної науки Причорномор'я
Випуск 4(81) – 2014

Технічний редактор: *О. М. Кушнарьова.*
Перекладач-коректор: *О. В. Неліна.*
Комп'ютерна верстка: *Ю. В. Антонович.*

Підписано до друку 25.11.2014. Формат 60 x 84 1/16.
Папір друк. Друк офсетний. Ум.друк.арк. 13,1.
Тираж 300 прим. Зам. № _____. Ціна договірна.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м.Миколаїв, вул.Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.